

Motion till riksdagen

1989/90:Sk42

av Lars Bäckström (vpk)

med anledning av prop. 1989/90:83 om ändringar i lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper

I propositionen föreslår regeringen att skatteplikten slopas för omsättning av värdepapper på penning- och obligationsmarknaden (valpskatten). Detta beräknas enligt regeringen ge ett inkomstbortfall på ca 400 milj. kr.

Bakgrund

Regeringen anger i propositionen att omsättningsskatten infördes som ett motmedel mot överdriven spekulation och kortsiktig handel, samt mot bakgrund av den höga lönsamheten hos banker och fondkommissionsbolag.

Vpk delade och delar denna bedömning. Under 1980-talet har kapital- och penningmarknaden varit mycket expansiv och en begränsad grupp har skapat sig stora förmögenheter genom aktie- och kapitaltransaktioner. På hushållssidan har de breda grupperna fått vidkännas sjunkande reallöner under många år. Reallönerna har stigit något under senare delen av 1980-talet men fortfarande har de inte nått högre än till 1980 års nivå.

Omsättningsskatten infördes inte för att finansiera offentliga utgifter utan snarast som ett korrektiv mot sneda fördelningseffekter som följde på regeringens ekonomiska politik. Vpk stödde införandet av omsättningsskatten, och har vid ett flertal tillfällen föreslagit att den borde skärpas.

Orsakerna till expansionen på kapital- och finansmarknaden var bland annat budgetunderskottet, regeringens satsning på höga vinster, avvecklingen av kredit- och valutarestriktionerna, samt en skattelagstiftning som gynnar spekulativa transaktioner.

Skattereformen

Riksdagen skall under våren 1990 besluta om en genomgripande skattereform för 1991. Vpk anser att det finns behov av en sådan reform. I andra motioner och partiuttalanden har vpk redovisat sitt principiella ställningstagande för hur en rättvis skatteomläggning bör utformas. Grundläggande för vpk är sänkt skatt på arbetsinkomster och ökad skatt på kapital. Vpk kan ej stödja den principöverenskommelse som föreligger mellan regeringen och folkpartiet på grund av dess fördelningspolitiska konsekvenser.

Den av regeringen förordade skatteomläggningen kommer att skärpa kapitalbeskattningen men ej tillräckligt enligt vpk:s mening. I diskussionerna kring skattereformen har ett flertal förslag lagts som skulle skärpa det effek-

tiva skatteuttaget på kapitalsidan. I vpk:s reservation till utredningen om Reformerad inkomstbeskattning (SOU 1989:33) redovisades ett flertal alternativ, bl.a. genom skärpt reavinstbeskattning, minskade avdragsmöjligheter, och progressiv kapitalbeskattning.

En möjlighet är också att införa en real kapitalbeskattning i linje med de tankegångar som presenterades av utredningen om Inflationskorrigerad inkomstbeskattning (SOU:1989:36). Som en följd av överväganden från Kommittén för indirekta skatter, har regeringen tillsatt en särskild utredning angående införandet av moms på finansiella tjänster. Vpk anser att denna tanke är riktig och att momsen bör breddas till att omfatta de finansiella tjänsterna.

Regeringens motiv

Regeringen föreslår att den så kallade valpskatten skall avskaffas från den 15 april 1990. Skälet sägs vara att aktiviteten på penningmarknaden har avtagit. I propositionen erkänner dock regeringen att denna minskning inte har något rakt samband med omsättningsskatten. Denna minskning är även en internationell trend. I Sverige förstärks utvecklingen av förbättringen av statens finanser, och därmed minskade lånebehov.

Regeringen menar vidare att omsättningsskatten bör slopas på penningmarknaden för att harmonisera de svenska reglerna på kapitalmarknaden med EG:s. I propositionen påpekar regeringen att merparten av valutaregleringen slopades 1989, och att värdepappershandeln över landets gränser ökat markant sedan dess.

Regeringen vill vidare skattebefria fondkommissionärernas omsättning för egen räkning från omsättningsskatt. Skälet till detta sägs vara att en kommissionär behöver ett eget lager för att "ställa kurser" dvs. fungera som en market maker. "Ett avskaffande av denna skatt skulle förbättra likviditeten på börsen samtidigt som servicen mot de små aktiespararna skulle förbättras". (Propositionen s. 8.)

Vpk:s ställningstagande

Vpk ser omsättningsskatten på aktier och andra värdepapper som ett fördelningsspolitiskt instrument. Det finns ett behov av en fungerande penningmarknad, bl.a. för produktiva investeringar, bostadsbygge etc. De fördelningsspolitiska instrumenten måste därför utformas så att fördelningsspolitiska ambitioner står i samklang med en god ekonomisk tillväxt.

Regeringen har drivit på en allför snabb och långtgående avreglering på kreditmarknaden och slopat valutaregleringen. Användandet av omsättningsskatten på värdepapper som ett fördelningsspolitiskt instrument försvåras härigenom. Det måste dock understrykas att detta är en följd av regeringens avregleringar.

Från vpk:s sida kan vi tänka oss att pröva utformningen av de fördelningsspolitiska instrumenten. Till en sådan ev omläggning hör bland annat att införa moms på finansiella tjänster, öka den effektiva reavinstbeskattningen eller andra åtgärder som angetts ovan.

Att omedelbart slopa ett fördelningsspolitiskt instrument utan att sätta något i dess ställe, måste dock betecknas som felaktigt. Detta gäller särskilt i

nuläget med krav på åtstramning som åtgärd mot överhettning på arbetsmarknaden. Att som regeringen tala om åtstramning för löntagare samtidigt som man lättar på skattereglerna på kapitalsidan kan inte upplevas som rimligt.

Vad gäller regeringens förslag att undanta fondkommissionärernas omsättning för egen räkning från beskattning, så är vpk likaså kritiskt. I andra länder finns en klar uppdelning på förmedlare (brokers) och handlare (dealers). Den svenske fondkommissionären innehar emellertid båda dessa roller. Möjlighet finns härigenom till "fusk" genom att tjäna pengar på sitt eget lager.

Nuvarande beskattning förhindrar inte detta, men den dränerar fondkommissionärerna på pengar som kan sägas vara en vinst av deras dubbla roller på marknaden. Undantas fondkommissionärernas handel med eget lager från beskattning kan detta ses som att denna typ av aktörer har en fördel framför andra på marknaden. Nuvarande beskattning motiveras därför också av att det bör råda neutralitet på aktiemarknaden. Aktörerna skall beskattas lika.

Av angivna skäl menar vpk att regeringens proposition måste avslås, och att frågan om utformningen av omsättningsskatten på värdepapper prövas i ett samlat skattepolitiskt sammanhang.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen avslår regeringens proposition 1989/90:83.

Stockholm den 23 februari 1990

Lars Bäckström (vpk)